

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Svmmma Totivs Theologiae S. Thomae Aqvinatis, Doctoris Angelici Ordinis Prædicatorum

Secvndæ Secvndæ Partis Volumen Secundum

Thomas <von Aquin, Heiliger>

Romae, 1619

Vtrum mendacium semper sit peccatum? 3

urn:nbn:de:hbz:466:1-38762

Utrum omne mendacium sit peccatum ? § 74

Ad tertium sic proceditur. Videtur, quod non omne mendacium sit peccatum. Manifestum enim est quod Euangelista scribendo euangelium, non peccauerunt. Videntur tamen aliquid falsum dixisse: quia verba Christi, & etiam aliorum frequenter aliter vnus, & aliter retulit alius. Vnde videtur quod alter eorum dixerit falsum. Non ergo omne mendacium est peccatum.

sup. q. 69.
a. 1. q. 2.
q. 70. a. 4.
cor. 13.
d. 38. a. 3.
et quot. 8
ar. 14.

¶ 2 Præterea, Nullus remuneratur à Deo pro peccato. Sed obstetrices Aegypti remuneratae sunt à Deo propter mendacium. Dicitur enim Exod. 1. quod edificauit illis Deus domos. Ergo mendacium non est peccatum.

¶ 3 Præterea, Gesta sanctorum narrantur in sacra Scriptura ad informationem vitæ humanæ. Sed de quibusdam sanctissimis viris legitur quod sunt mentiti: sicut Genes. 12. & 20. quod Abraham dixit de uxore sua, quod soror sua esset. Iacob etiam mentitus est, dicens se esse Esau; & tamen benedictionem adeptus est: vt habetur Genes. 27. Iudith etiam commendatur, quæ tamen Holoferni mentita est. Non ergo omne mendacium est peccatum.

¶ 4 Præterea, Minus malum est eligendum, vt vitetur maius malum: sicut medicus præscindit membrum, ne corrumpatur totum corpus. Sed minus nocuum est, quod aliquis generet falsam opinionem in animo alicuius, quam quod aliquis occidat, vel occidatur. Ergo licite potest homo mentiri, vt vnum præferuet ab homicidio, & alium præferuet à morte.

¶ 5 Præterea, Mendacium est si quis non impleat quod promisit. Sed non omnia promissa sunt implenda. Dicit enim Isidor. * In malis promissis rescinde fidem. Ergo non omne mendacium est peccatum.

referunt
2. q. 4.
in malis.

¶ 6 Præterea, Mendacium ob hoc videtur esse peccatum: quia per ipsum homo decipit proximum.

Vnde

e. vlt. a med. 10. 4. Vnde August. † dicit in lib. contra mendacium. Quis quis esse aliquod genus mendacij quod peccatum non fit, putauerit, decipiet seipsum turpiter, cum honestum se deceptorem arbitretur aliorum. Sed non omne mendacium est deceptionis causa, quia per mendacium iocosum nullus decipitur. Non enim ad hoc dicuntur huiusmodi mendacia, ut credantur; sed propter delectationem solam. Vnde & hyperbolicæ locutiones, quandoque etiam in Scriptura sacra inveniuntur. Non ergo omne mendacium est peccatum.

SED contra est, quod dicitur Ecclesiast. 7. Noli velle mentiri omne mendacium.

RESPONDEO dicendum, quod id quod est secundum se malum ex genere, nullo modo potest esse bonum & licitum: quia ad hoc quod aliquid sit bonum, requiritur quod omnia rectè concurrant. Bonum enim est ex integra causa: malum verò est ex singularibus defectibus, ut Dionysius dicit quarto capit. de diuinis nomin. * Mendacium autem est malum ex genere: est enim actus cadens super indebitam materiam. Cum enim voces naturaliter sint signa intellectuum, innaturale est, & indebitum, quod aliquis voce significet id quod non habet in mente. Vnde Philosophus dicit in 4. Ethic. * quod mendacium est per se prauum, & fugiendum: verum autem est bonum & laudabile. Vnde omne mendacium est peccatum: sicut etiam August. asserit † in libro contra mendacium.

p. 4. inter medium, & finem.

e. 7. ante med. 10. 5.

q. 1. 10. 4.

Ad primum ergo dicendum, quod nec in euangelio, nec in aliqua Scriptura canonica fas est opinari aliquod falsum asseri, nec quod Scriptores earum mendacium dixerint: quia periret fidei certitudo, quæ auctoritati sacræ Scripturæ innititur. In hoc verò, quod in euangelio, & in alijs Scripturis sacris verba aliquorum diversimodè recitantur, non est mendacium. Vnde Augustinus * dicit in libro de consensu Evangelistarum, Nullo modo laborandum esse iudicari, qui prudenter intelligit ipsas sententias esse necessarias cognoscendæ veritati, quibuslibet verbis fuerint expli-

l. 2. c. 22. parum a que 10. 4.

exlicata. Et in hoc apparet, vt ibidem subdit, non debere nos arbitrari mentiri quemquam, si pluribus reminiscens rem quam audierunt, vel viderunt, non eodem modo atque eisdem verbis eadem res fuerit indicata.

Ad secundum dicendum, quod obstetrices non sunt remuneratae pro mendacio, sed pro timore Dei, & beneuolentia, ex qua processit mendacium. Vnde signanter dicitur Exod. 1. Et quia timuerunt obstetrices Deum, edificauit illis domos. Mendacium verò postea sequens non fuit meritorium.

Ad tertium dicendum, quod in sacra Scriptura, vt Augustinus * dicit, inducuntur aliquorum gesta, quasi exempla perfectæ virtutis, de quibus non est asserendum eos fuisse mentitos. Si qua tamen in eorum dictis appareant, quæ mendacia videantur, intelligendum est ea figuratim, & prophetice dicta esse. Vnde Augustinus * dicit in libro contra mendacium, Credendum est illos homines, qui prophetice temporibus digni auctoritate fuisse commemorantur, omnia quæ scripta sunt de illis, prophetice gessisse, atque dixisse. Abraham tamen, vt Augustinus dicit in questionibus super Genesim * dicens, Saram esse suam sororem, veritatem voluit celari, & non mendacium dici. Soror enim dicitur: quia filia patris erat. Vnde & ipse Abraham dicit Genesim vigesimo, Verè soror mea est filia patris mei, & non matris meæ filia: quia scilicet ex parte patris ei attinebat. Iacob verò mystice dixit se esse Esau primogenitum Isaac: quia videlicet primogenita illius de iure ei debebantur. Vfus autem est hoc modo loquendi per spiritum prophetiæ, ad designandum mysterium: quia videlicet minor populus, scilicet gentiliū, substituendus erat in locum primogeniti, scilicet in locum Iudæorum. Quidam verò commendantur in Scriptura, non propter perfectam virtutem, sed propter quamdam virtutis inchoationem: scilicet quia apparebat in eis aliquis laudabilis affectus, ex quo mouebantur ad quendam

* li. de mendacio, c. 5. an mendacium, to. 4. Ibidem.

li. 22. c. 6. Fau. c. 34 circa fin. to. 6.

inde.

indebita facienda. Et hoc modo, Judith laudatur, non quia mendax est Holoferni, sed propter affectum quem habuit ad salutem populi, pro qua periculis se exposuit. Quamvis etiam dici possit, quod verba eius veritatem habent secundum aliquem mysticum intellectum.

*in corpore
re art.*

Ad quartum dicendum, quod mendacium non solum habet rationem peccati ex damno, quod infertur proximo, sed ex sua inordinatione, ut dictum est * Non licet autem aliqua illicita inordinatione vel ad impediendum nocumenta, & defectus aliorum: sicut non licet furari, ad hoc quod homo eleemosynam faciat, nisi forte in casu necessitatis, in quo omnia sunt communia. Et ideo non est licitum mendacium dicere ad hoc quod aliquis alium à quocumque periculo liberet. Licet tamen veritatem occultare prudenter sub aliqua dissimulatione, ut August. * dicit in libro contra mendacium.

*q. 10 in fi
no, 4.*

Ad quintum dicendum, quod ille qui aliquid promittit, si habeat animum faciendi quod promittit, non mentitur: quia non loquitur contra id quod gerit in mente. Si vero non faciat quod promittit, tunc videtur infideliter agere, per hoc quod animum mutat. Potest tamen excusari ex duobus. Vno modo, si promittit id quod manifestè est illicitum: quia promittendo peccauit: mutando autem propositum bene facit. Alio modo, si sunt mutatae conditiones personarum, & negotiorum. Ut enim Seneca dicit in libro de Beneficijs*, Ad hoc quod homo teneatur facere quod promittit, requiritur quod omnia immutata permaneant: alioquin nec fuit mendax in promittendo: quia promittit quod habebat in mente, subintellectis debitis conditionibus. Nec etiam est infidelis non implendo quod promittit: quia eadem conditiones non extant. Unde & Apostolus non est mentitus, qui non iuit Corinthum, quo se iturum esse promiserat: ut dicitur 2. ad Corinth. 1. Et hoc propter impedimenta quae superuenerunt.

*li. 4 s. 34.
c. 35.*

Ad

Ad sextum dicendum, quòd operatio aliqua potest considerari dupliciter. Vno modo secundum seipsam: alio modo ex parte operantis. Mendacium ergo iocosum ex ipso genere operis habet rationem fallendi, quamuis ex intentione dicentis non dicatur ad fallendum, nec fallat ex modo dicendi. Nec est simile de hyperbolicis, aut quibuscumque figuratiuis locutionibus, quæ in sacra Scriptura inueniuntur: quia sicut Augustinus * dicit in libro contra mendacium, Quicquid figuratè fit, aut dicitur, non est mendacium. Omnis enim enuntiatio ad id quod enuntiat, referenda est. Omne autem figuratiue, aut factum, aut dictum, hoc enuntiat, quod significat eis quibus intelligendum prolatum est.

c. 5. ante med. to. 4.

ARTIC. IV.

Vtrum omne mendacium sit peccatum mortale?

AD quartum sic proceditur. Videtur, quòd omne mendacium sit peccatum mortale. Dicitur enim in Psal. 5. Perdes omnes qui loquuntur mendacium. Et Sap. 1. Os quod mentitur, occidit animam. Sed perditio & mors animæ non est nisi per peccatū mortale. Ergo omne mendacium est peccatum mortale.

575
sup. 9. 62.
a. 1. 6. 2.
c. 9. 70.
ar. 4. 102.
et 3. d. 38

¶ 2 Præterea, Omne quod est contra præceptum decalogi, est peccatum mortale. Sed mendacium est contra hoc præceptum decalogi, Non falsum testimonium dices. Ergo omne mendacium est peccatum mortale.

a. 4. 6. 4
d. 16. 9. 4
ar. 1. 9. 3.
corp. 6.
quod 8 a.

¶ 3 Præterea, August. dicit in 1. de doctrina Christiana *, Nemo mentiens, in eo quod mentitur, seruat fidem. Nam hoc utique vult, ut cui mentitur, fidem sibi habeat: quam tamen ei mentiendo non seruat. Omnis autem fidei violator iniquus est. Nullus autem dicitur fidei violator, vel iniquus propter peccatum veniale. Ergo nullum mendacium est peccatum veniale.

14. et quo
li. 2. a. 15
cor.
li. 1. c. 36.
a medio,
10. 3.

¶ 4 Præterea, Merces æterna non perditur, nisi pro peccato mortali. Sed pro mendacio perditur merces æterna commutata in temporalem. Dicit enim

Gre-